

УДК 657

Калушка Н.-гр. БОсп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Королук Т.М.

Створення в Україні ринкової інфраструктури та трансформація бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів зумовили необхідність дослідження існуючих підходів до трактування поняття "капітал". Капітал є обов'язковим елементом ринкового господарства, однією з найважливіших категорій економічної науки. Сутність і значення капіталу як об'єкта обліку можна досягнути, з'ясувавши його зміст з позицій поглядів провідних економістів різних періодів. Економічну сутність капіталу досліджували вчені XVIII-XX ст., зокрема, А. Сміт, Д. Рікардо, А. Маршал, К. Маркс, Ж.Б. Сей, М. Блатов, Ф. Бутинець, Н. Шатило, В. Левин, С. Голов, В. Єфименко, Н. Чебанова, Ю. Василенко, Р. Хом'як, М. Фрідмен.

Д. Рікардо вважав, що капітал – це засоби виробництва, тобто капітал складається з благ тривалого використання, створених економічною системою для виготовлення інших товарів. М. Фрідмен ототожнює капітал з грошима або його заміниками – кредитними грошима, які у своєму русі (обороті) приносять дохід, тобто з цієї точки зору, капітал – це багатство, що існує в формі грошей.

В. Левин вважає, що власний капітал підприємства складається з вкладеного капіталу незалежно від джерел його отримання та накопичуваного прибутку.

Згідно положень (стандартів) бухгалтерського обліку власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Власний капітал складається із: статутного капіталу, пайового капіталу, додатково вкладеного капіталу, іншого додаткового капіталу, резервного капіталу, нерозподілених прибутків (непокритих збитків), неоплаченого капіталу, вилученого капіталу. Слід зазначити, що категорія власного капіталу немає однозначного визначення. Це обумовлено його різнонаправленими функціями, які визначаються наявністю чотирьох суб'єктів економічних відносин, що мають різні інтереси у власному капіталі. Цими суб'єктами є власники, підприємство, кредитори та держава. Дослідники Ф. Бутинець, Н. Шатило дають наступне визначення власного капіталу – це власні джерела підприємства, які без визначення строку повернення внесені засновниками або залишені ними на підприємстві з оподатковуваного прибутку. Проф. Ф. Бутинець також зазначає, що власний капітал – це загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності і використовуються ним для формування його активів.

С. Голов, В. Єфименко вважають, що власний капітал корпорації формується акціями, тобто коштами інвесторів (власників) в обмін на реалізовані їм акції.

Н. Чебанова, Ю. Василенко дають наступне визначення власного капіталу – це власні джерела фінансування підприємства, які без зазначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками), або суми реінвестованого чистого прибутку, нагромаджені протягом строку існування підприємства, а також дарчий капітал.

Отже, дослідження обліково-економічної сутності власного капіталу дало можливість зробити висновок, що найбільш повним є визначення власного капіталу проф. Ф. Бутинець як загальної вартості власних джерел засобів підприємства, які належать йому на правах власності і використовуються ним для формування його активів, розраховується сума власного капіталу як активи за вирахуванням зобов'язань.